

Ханиф Курејши

МИЛИЈАРДЕР ДОЛАЗИ НА ВЕЧЕРУ

Све док нису морали да окрече зид у дневној соби нису схватили да је Милијардер милијардер.

И Луна и Шив су били наслањали бицикле на зид, те кад их је власник стана, њихов добар пријатељ, обавестио да се враћа да поново живи ту крајем месеца, помислили су да би било увиђавно да прекрече оштећену површину пре него што се иселе.

Будући да је Шив користио дневну собу да у њој држи часове, а да кречење није било готово, Милијардер је, кад је дошао на час – учио је да свира „When the Levee Breaks“ од *Led Zeppelin*-а – погледао чисту белу површину и рекао: „Морам нешто да вам купим за то место.“

Ученици су често доносили вино, кекс, наранџе или свеће. Али наредног пута кад је Милијардер дошао, за њим је ушао и његов возач носећи огромну, уоквирену и узбудљиво драматичну фотографију Џимија Пејџа, с аутограмом фотографа.

Милијардер ју је узео од возача и предао Шиву. „Ово је за онај ваш зид, уз захвалност и извињење за све промашене ноте које си морао да поднесеш.“

Шив му се захвалио, наслонио фотографију на зид и завршио час. Кад је Милијардер отишао, Шив је дуго гледао у слику, померајући је тамо-амо. Послао је Милијардеру поруку у којој је изразио одушевљење и рекао да је то нешто најлепше што је икад имао.

Шив и Луна су били професори музике. Луна је држала часове клавира у школама у крају; Шив је углавном држао часове у великом стану који су изнајмљивали за мале паре у претходних годину дана, а чији је власник био гитариста који је био на турнеји с извесним мјузиклом. Шив је имао прилично велику срећу да нађе знатан број приватних ученика из околине. Ако су ђаци били млади, ишао је код њих. Неколико родитеља – банкара, хирурга и менаџера – такође је тражило часове; једно од њих га је препоручило човеку који је постао познат као Милијардер. Милијардер је одувек волео блуз и ритам и блуз, и био му је потребан неко ко ће му помоћи да напредује. Већ неколико месеци је долазио код Шива на часове, понекад и два пута недељно.

Стан који су Луна и Шив претходно меркали имао је башту која је привлачила птице, лисице, веверице и локалне мачке. Био је смештен у имућном крају и одлично повезан градским превозом, а ту је био и парк с оближњим језером. Шива је импресионирала величина кућа и богатство породица које је посећивао, с њиховим баштованима, чистачицама, дадиљама, другим приватним професорима и обавезним личним тренерима.

Неки родитељи његових ђака обрађали су му се осорно, ако не и с ниподаштавањем, као да је био у нивоу с „особљем“. Није му то пријало – не само да је његов отац био адвокат, а мајка лекар, већ је и он одувек сматрао да ђавоља музика коју је предавао не познаје класе. Пожалио се Луни да ће га ускоро замолити да користи бочни улаз.

Те ноћи је Луна дошла кући и видела нову слику наслоњену на бели зид. И она се одушевила портретом Џимија Пејџа у пуном сјају његове рокенрол славе. Отворили су боцу вина, сели испред слике и расправљали да ли би требало да је поставе на свеже окречени зид или да сачекају док не нађу нов стан. Ако га игде нађемо, и ако буде места за слику, како је рекла Луна.

Луна је касно отишла на спавање. Док је легала у кревет, пробудила је Шива да му каже невероватну вест. Претраживала је податке о фотографији и сазнала да не само да имају оригинал – што им је и било јасно – већ и да је он потписан, те да вреди најмање 3.500 фунти. Можда, ако би је продавали, могу да добију и више. Зар то није добра идеја? Зар им није био потребан новац?

Шив није желео да је прода; Милијардер ће приметити. И не само то, фотографија ће подстаћи сваког ученика који буде долазио на часове. У сваком случају, он ју је већ обожавао. Знао је да би му недостајала. Можда би око ње могли да направе колекцију, да им то обома буде нови хоби, ако икад зараде неке паре.

Претраживала је и податке о Артуру, Шивовом ђаку, и открила нешто важно: он јесте био милијардер. Иако је био тек четрдесетогодишњак, већ је на самом почетку уложио новац у технологију, купио некретнине и ресторане и био богатији од многих аутора и певача којима се дивио. Шта кажеш на то?

Шив се изненадио, али и изнервирао. Шта да каже на то? Био је сувише лењ да претражује људе којима је предавао, а то је свакако било и непристојно. Ако неко жели да свира „Back Door Man“ на укулелеу, какве везе има чиме се бави у свакодневном животу? Цена часа је била иста.

Луна је истакла да људи попут њих немају луксуз да пропусте прилику; било би глупо „да не направе искорак“. Шив је рекао да не види у чему је прилика. Она је одговорила да је то тако типично за њега. Како, питао је. Како је то типично? И у вези с чим? Али ако му већ није било јасно, она је била преуморна да му то сад објашњава.

Следећи пут кад је Милијардер дошао на час, Шив је приметио да је Луна не само остала у стану, већ је и слушала, а вероватно и провиривала из кухиње. Чак је ухватио погледом како јој се глава помаља у огледалу.

Немој то више никад да радиш, рекао јој је Шив. То омета час и мислио је да је Милијардер можда и приметио. Немој да нас шпијунираш. Мислиће да смо лудаци и неће се више вратити. Хеј, шта је?

Дођи овамо.

Била је гола за трен и онда су водили љубав испред слике.

Потом му је скренула пажњу да Милијардер не носи накит, да му је телефон стар и да је обучен у старе фармерке и мајицу кратких рукава. Такође, можда је деловао љубазно и скромно, и увек радио домаћи, али је био, наводно, тежак и захтеван према својим запосленима. Било је ту много жалби и судских парница. Колико је генијалан и веома необичан морао бити да би остварио тако много? Плус, пронашла је пуно тога о његовој породици. Као *Династија* и...

Шив подиже руку. Престани. Одмах престани. Није више ништа желео да чује. Није било сврхе.

Што је још важније, наставила је, приметила је како се Милијардер нагиње напред и слуша Шива, свог музичког ментора, са знатижељом и помном пажњом. Сигурна је била да му се диви или чак обожава Шива: његове руке, његов глас, његов спокој. Можда га је чак и волео. Могуће је да је хтео и да спава с њим. Јеси ли сигуран да ти не осећаш ништа према њему? Мени можеш да кажеш. Немој да будеш инхибиран. Дотакни ме, дај да то испитамо. Хајде да видимо шта ту има.

Можда ти осећаш нешто према њему, Луна. Је ли? И јесте, истина је, понекад стварно волим своје ученике, сложио се Шив. Покрећу ме. Желе нешто од мене, а ја хоћу да им помогнем. То је размена, као агапе, или објективна љубав. Нимало сексуална. Нимало таква, не. Реч је о много дубљој повезаности, о људима који сарађују и деле.

Штагод. Шив га је нечим био омађијао. Нешто се видело; постојало. Одатле су могли да почну. Потражња је постојала, а они су били добро позиционирани. Њена најбоља другарица, хуманитарна радница, већ је питала да ли је Милијардер заинтересован да научи паштунски, танго, везење или нову позу у сексу. Ако се она и Шив не потруде, други ће се поломити да га се докопају.

Не сумњам, рекао је. Кад би ово био ноар филм, а ми имали довољно среће да нисмо добре особе, Луна, љубави моја, задавили бисмо и изболи ножем Милијардера заједно, а онда уживали у свом злочину. Замотали бисмо га у тепих, бацили у ђубре, купили шампањац и црвени ауто и водили љубав. Украли бисмо му идентитет или променили имена у Бони и Клајд. Али ни тако не бисмо успели да му узмемо лову. Изгубили бисмо ђака. Не би успело. Живимо, нажалост, у стварности.

Управо тако, рекла је. Сам си рекао. Какво је јебено срање ова стварност.

Завист је гора. Ужасна.

Заправо није, рекла је. Није ако је користиш да те води ка оном што желиш. Као мапу будућности. Као смерницу. Као одредиште којем тежиш.

Њена најбоља пријатељица ју је питала зашто другима помагати да се развијају кад ти не мрдаш нигде? Зашто радити толико тога за њих, а ништа за себе? Шиве, зар то није добро питање?

Били су опуштени, лежали су и пили испред фотографије. Кад би је окренули, видели су свој одраз у стаклу. Разговарали су како нису могли још од побачаја недуго пошто су се уселили у стан; тежак губитак као да им је угасио будућности и оставио их с премало речи да се питају како да наставе.

Сад су весело чаврљали каква је гњаважа засигурно кад си тако богат, и кад сви нешто желе од тебе, па ти онда и сви пријатељи морају бити ловарни, све док се потпуно не окружиш милијардерима. Наравно, што се тиче изоловања, њој би то одговарало. Вила на Медитерану у Италији, с предивним погледом, fine тканине, старе слике, добре плочице у купатилу и кућни биоскоп; мали чамац и нимало бриге о томе да ли себи нешто могу да приуште.

Ти си прави материјалиста, рекао је.

Јесам ли?

Нисам имао појма. Је ли то под утицајем твоје најбоље другарице? Ја волим паре, али не толико да радим да их се домогнем. Наводно, људи могу да полуде од секса и пара, али нисам никад ни помислио да то вреди за тебе, чак и након седам заједничких

година. Сад делујеш необично. Посматрам те другачије. Отвараш се преда мном. Баш ме занима шта ти је заиста испод коже?

Нисам ни ја имала појма. Све донедавно.

Док се он није појавио? Нешто је отворио, или затворио, у теби. У нама. И сад не можемо да зауставимо то. Али шта?

Није само он. Сам живот. Скоро нам је тридесета. Одговори ми на ово: хоћемо ли бити на овом нивоу цео живот? Хоћемо ли? Да ли нас тако видиш?

Нема потребе да будеш прека и мрзовољна, рекао је. Будимо искрени, заувек ћемо остати на „овом нивоу“ ако једно од нас не направи хит плочу. Годинама покушавамо. Постаје касно за славу и богатство. Мислим да је Пол Макартни био мојих година кад су се *The Beatles* распали.

Неуобичајено за њих, расправа се наставила и сутрадан. Већ је био почео да пакује њихове ствари и да, након посла, обија прагове по становима које би могли изнајмити, показујући јој фотографије потенцијалних некретнина.

Све језивије од језивијег, рекла је, без жеље да их погледа пажљивије, гурајући чак његов телефон од себе. Пре ће спавати на улици или умрети него живети ту, чак и ако имају фотографију Џимија Пејџа да прекрију бућ.

Заиста ћемо морати да одемо негде ускоро, напоменуо јој је. Не можемо заобићи чињеницу да морамо да се иселимо из овог краја. Мораћемо да користимо јавни превоз да бисмо стигли овамо. Изгубићемо ученике. Неће штети да дођу код нас из страха за властити живот. Али шта да радимо? Можемо само да идемо даље.

Причала је углас с њим, о људима које су знали. Отац једног пријатеља ће продати слику; тетка другог му је оставила кућу у Венецији или ван града; неко је продао први роман у Холивуду. Било је разних прича. Желела је причу. Зашто ког ђавола они нису имали јебену причу?

Шиве, отвори очи. Погледај око себе, душо. Једва и небо видимо одавде од кранова изнад нас. Луксузни нови станови с лепим балконима и строгим високим капијама се граде на све стране. Можда ће нас пустити унутра да одржимо час, али никад нећемо живети у њима. За кога су? Зашто нису за обичне, образоване људе као што смо ми? Губимо своје место. Ти си чак свирао гитару у бару неку ноћ. Чуди ме да ти нису тражили да конобаришеш и переш судове. Волим те и страшно ми је да те видим таквог. Јесмо ли ми сад сиротиња?

Не баш. Стрпљиво, рекао је да морају да схвате да су они, упркос мањим проблемима, најсрећнији пар на свету: за разлику од већине људи, раде посао који воле и премда им неке ствари недостају, зар немају довољно за све? Увек постоји неко ко има више, па зашто онда уопште размишљати о томе? Да ли она завиди Билу Гејтсу? Нема сумње да је и Милијардер разочаран. Шив је знао да јесте. Новац не може да купи таленат, а Милијардерова жеља је била да стане на бину под светлом рефлектора и засвира солажу као Џими Пејџ. То никад неће моћи.

Јеси ли заспао, питала је. Зар није приметио нешто код ње, да је почела да мрзи свој посао; ускоро ће је то убити у појам, да ради једно те исто по цео дан с медиокритетима и да мора да им ласка. Зашто он није желео да примети њено незадовољство?

Њена завист није проблем – он није гајио амбиције и наде, није имао мотор који је одржавао ватру у људима.

Увредио се. Шта су друго могли изузев да живе своје животе?

Шта су могли? Имала је много идеја.

Каквих?

Престани да будеш тако љубазан, пристојан и уздржан.

Због чега?

Прво, могао је да се отвори и поразговара о њиховој ситуацији у вези с Милијардером. Ако је Милијардер успео да се обогати толико и из необјашњивих разлога није желео да им да делић свог богатства који му не би значео баш ништа, могао је бар да им помогне да згрну макар мало новца. Могао је да им дâ неке предлоге. Сигурно је имао прегршт добрих идеја и бујну машту. Зашто да им не помогне? За почетак. Одатле би могли сами да наставе. Рећи ће Шиву шта да му предложи.

Шив је почео да се смеје; није могао да престане. То ју је разбеснило, па је рекла: ако ми још једном кажеш да смо срећни зато што волимо једно друго и свој посао, нокаутираћу те. Чујеш? То је самозадовољство, а ја желим да променим ствари одмах. Спавала бих с њим...

Спавала би с њим?

Вероватно. Да. Што да не?

Што да не?

Ти не би?

Не.

Али би ипак хтео да гледаш, је л' тако? Знала сам.

Није ништа рекао, а она је изашла напоље. Није могао да је нађе, па се забринуо. Није могао да је тражи јер је имао час.

Док је Милијардер паковао своју гитару и спремао се да крене, Луна је наједном ушла у собу дотерана, загрлила Милијардера, пољубила га и више него свесрдно му се захвалила на фотографији.

Имала је идеју. Желела је да га позове на вечеру крајем следеће недеље, њега и још неколико пријатеља. Да ли би дошао? Ништа посебно, али пријатно. Молила је, да ли би дошао.

Да. Врло радо. То би стварно било веома лепо. И веома великодушно. Баш љубазно.

Онда је настала лудница. Направили су кратак списак пријатеља које ће позвати. Званице ће бити још два пара и једна слободна жена како би број људи на вечери био паран. Први које су питали, пар који би можда био одушевљен али не претерано, сме-ста су одбили. Милијардери више нису били дебели мушкарци с великим цигарама у добрим оделима, арогантни хвалисавци. Али то не значи да није изабљивачко ђубре, чак и ако ради с дивљим животињама.

Међу слободним женама је владала права трка. Мogle су да продају карте, напуне стадион и организују пренос уживо на интернету. Али Луна је инсистирала да све које дођу буду тихе и отмене; никакво дрољасто понашање да их не би осрамотиле. Заправо, морала је да зна ко ће шта носити. Најзад, морали су да изаберу њену најбољу пријатељицу, која је наваљивала, која је потом преклињала, све док Шив није рекао да попусте.

Једноставна вечера, коју је Луна звала „инвестицијом“, организована је три дана. Пречешљавали су куваре и пијаце, куповали свеће, салвете и добра вина, чистили и гланцали; распредали су о музици. Били су на измаку снаге пре него што је и почела, финансијски пре свега. Шив је рекао да је убеђен како је Последња вечера била једноставнија.

* * *

Након свега, она је колабирала. Размишљајући о оном што се одиграло, Луна је одбијала да устане из кревета три дана. Кад се Шив није паковао – како је само тужно било видети њихове ствари у кутијама – седео је крај ње. Била је у озбиљној грозници док је покушавала да реши неку загонетку. Потрајаће неко време.

Те вечери, Милијардер је, пристојан као и увек, донео цвеће и пудинг; остали вино или сладолед. За столом се причало о лаким темама, о изложбама, наступима и представама.

Луна би га погледала кад стигне и схватила да Милијардер није баш ћутао, што би привукло пажњу, већ је постављао питања другима, одржавао разговор у животу. Кад би проговорио, причао је о баналностима. Пошто је њена најбоља другарица инсистирала да седи крај њега – Луна је рекла не на њему – Луна јој је наложила да је пита да ли би неко био заинтересован да финансира музичку школу. Мислио је да то није лоша идеја, али школовање није било његова област. Он је био бунтовник, рано је напустио школу.

Неко други се, већ у пијанијем делу вечери, окуражио и питао га да ли зна за какве феноменалне инвестиције, знаш, за малу лову, за сиротињу. Милијардер се насмејао; најпаметније је држати своје паре у обичној банци. Никад не покушавајте ништа узбудљиво с парама, рекао је. Само кулирајте.

Као изненађење, он и Шив су најавили да ће одсвирати „Going to California“ на акустичним гитарама. На крају су сви аплаудирали и тражили бис, али то је било све од њих.

Милијардер се извинио и отишао, рекавши да мора да устане рано сутра ујутро како би отпутовао за Африку, где је ширио своју хуманитарну мрежу. Уживао је у храни и друштву и било је му је врло драго што им се фотографија толико допада.

Сви су се набили на прозор да гледају како његов црни аутомобил одлази из њихове улице.

Како је само могао? Рекла је Луна, пред свима. Не могу да верујем. Ретки ће јести кавијар. Донео нам је тарту! То нам је дао, након свега што смо учинили за њега.

Ох, Луна, рекао је Шив, одакле ти сва та глупа нада, кад из тога ништа није ни могло да испадне. Дечја посла, стварно!

Завежи, рекла је. Молим вас. Заборавимо све ово! Пусти неку музику. Морам да изујем ове ципеле! Слушајте сви, сад морамо да плешемо и пијемо! Шив каже да морамо да живимо у датом тренутку, а кад је тај тренутак ако није сад!

Нешто јесте испало из свега. Обично, у кревету нису много причали. Она је сад почела да користи Милијардерово име, а Шив је учинио исто. Милијардер је постао опсцена стимулација. Био је у с њима, водио их овамо и онамо, грубо.

Следећег месеца нису имали избора и морали су да изађу из стана и преселе се јужно од реке, у сутерен с решеткама на прозорима. Био је то опасан и прљав крај, ноћу бучан, нису могли да спавају. Имали су мање ученика, а нови намештај им је био прескуп.

Најгоре од свега – вероватно и разлог, према Шивовим речима, због којег је Луна пала у кревет – било је то што је Милијардер позвао на састанак њену најбољу другарицу. И не само то; пошто је поделила то с Луном и отишла на састанак, пријатељица је одбила да каже иједну ствар о Милијардеру: да ли јој се допада, да ли се и даље виђа с њим, било шта. Ни реч, потпуни мрак, и Луна је изгубила другарицу.

Милијардер је наставио да долази још неколико часова. Он и Шив су сад радили на песмама Хаулин Вулфа. Милијардер је лепо напредовао, рекао је Шив, док су њих двоје седели под фотографијом Џимија Пејџа. Био је стварно паметан.

Милијардер је поменуо да би желео да оснује аматерски блуз бенд с пријатељима, да свирају хуманитарне свирке. Питао је да ли би Шив желео да свира гитару с њима и продуцира музику. То би било страва.

(С енглеској превео Ијор Цвијановић)